

JEOLOJİK MİRAS YÖNÜNDE TÜRKİYE’NİN DÜNYA ÖLÇEĞİNDE BİLİNE ÖNEMLİ ANTİK DOĞAL TAŞLARI VE ÜLKEMİZDE BİR MÜZE KOLEKSİYONUNUN OLUŞTURULMASI İÇİN ÖNERİLER

O. Serkan Angı

*İstanbul Teknik Üniversitesi, Maden Fakültesi, Jeoloji Mühendisliği Bölümü, Ayazağa Yerleşkesi, 34469, Maslak-Sarıyer/İstanbul
(angio@itu.edu.tr)*

ÖZ

Mimari yapılarda doğal taş kullanımı Roma İmparatorluğu döneminde zirveye ulaşmıştır. İmparatorluğun sınırları içinde yer alan farklı bölgelerdeki çok sayıdaki doğal taş ocağından çıkarılan çeşitli tür, renk ve desene sahip doğal taşlar dönemin mimari yapı stoğunu oluşturan birçok eserde taşıyıcı, kaplama, döşeme ve süsleme elemanı olarak, yaygın bir biçimde kullanılmıştır. Yine imparatorluk sınırları içinde yer alan ve antik dönemde “Küçük Asya (Asia Minor)” olarak da bilinen Anadolu (Türkiye) toprakları sahip olduğu jeolojik yapısının bir sonucu olarak zengin doğal taş kaynaklarına sahiptir. Başta Roma şehri olmak üzere İtalya’nın birçok şehrinde ve dönemin başkentliğini yapmış İstanbul (Constantinopolis)’da bulunan tarihi yapılarda “Türkiye’nin antik doğal taşları” kullanılmıştır. Günümüzde birçoğunun halen işletilmeye ve kullanılmaya devam ettiği bu doğal taşlar arasında başlıca; Marmara Adası (Proconessos) mermerleri, Hereke (Heraklia) pudingleri, Gebze (Dakibyza) Rudistli kireçtaşları, İznik (Nicaea) rekristalize kireçtaşları, Bilecik-Vezirhan (Bithynia) tektonik breşleri, Assos (Behramkale) andezitleri, Çanakkale-Kestanbol (Troad) ve Bergama-Kozak (Pergamon) granitleri, İzmir-Seferihisar (Teos) ve Afyon-İscehisar (Docimenion) breşik mermerleri, Denizli (Hierapolis) alabasterleri ile Muğla-Milas (Mylasos) mermerleri sayılabilmektedir.

Günümüzde, benimsenen modern müzecilik anlayışının bir sonucu olarak, Dünya’daki birçok müzede Roma İmparatorluğu döneminde mimari yapılarda kullanılan ve Türkiye’nin antik doğal taşlarının da bulunduğu “antik doğal taşlar koleksiyonu” bölümleri oluşturulmuştur. Özellikle Avrupa’nın İtalya başta olmak üzere İngiltere, Almanya, Avusturya ve İsviçre gibi ülkelerinde bulunan doğa tarihi, başkent ve arkeoloji müzeleri ile bazı üniversitelerin mimarlık, jeoloji ve arkeoloji bölümlerinin bünyesinde bu tür “antik doğal taş koleksiyonları”nın sergilendiği bölümler bulunmaktadır. Ziyaretçi profili açısından mimarlar, restoratörler, konservatörler, sanat tarihçileri, arkeologlar ve mühendisler gibi birçok farklı meslek disiplininden oluşan insanların gezip ziyaret ettiği bu koleksiyonlar, Roma İmparatorluğu döneminde yapılmış olan bir çok mimari yapıda kullanılan doğal taşların türleri, çıkarıldıkları yerler ve kullanım yerleri açısından bir “envanter” niteliğinde bilgi elde edilmesine olanak sağlamaktadır.

Bu bildiride, Roma İmparatorluğu dönemine ait mimari yapılarda kullanılan Türkiye’nin antik doğal taşlarının koleksiyonlarının sergilendiği Dünya’da bulunan müzelere örnekler verilerek bu tür bir müze koleksiyonunun ülkemizde oluşturulabilme olanaklarına değinilecektir.

Anahtar Kelimeler: Roma İmparatorluğu, Türkiye, mimari yapılar, antik doğal taş koleksiyonları, müzeler

THE MOST COMMON TURKISH ANTIQUE NATURAL STONES KNOWN AT GLOBAL SCALE IN REGARDS OF GEOLOGICAL HERITAGE AND SUGGESTIONS FOR ESTABLISHING A COLLECTION OF MUSEUM IN TURKEY

O. Serkan Angı

*İstanbul Technical University, Faculty of Mines, Department of Geological Engineering, Ayazaga Campus, 34469, Maslak-Sarıyer/İstanbul
(angio@itu.edu.tr)*

ABSTRACT

The utilization of natural stones in architectural applications reached its peak during the Roman Empire. Various types of natural stones with many colors and patterns extracted from different quarries within the boundaries of the Empire were used most commonly as bearing, paving, cladding and ornamental elements in architectural buildings of the Empire's period. Located within the boundaries of the Empire, "Asia Minor", also known as Anatolia (Turkey) has rich natural stone resources as a result of its geological setting. Turkish antique natural stones were used in historical buildings particularly in Rome and in many cities of Italy, as well as the in İstanbul (Constantinople), the capital city of that period. Today, many of these antique natural stones are still continue to be extracted and used. The most importants among those antique natural stones include the Marmara Island (Proconessos) marbles, the Hereke (Heraklia) pudding stones, the Gebze (Dakibyza) fossiliferous limestones, the Iznik (Nicea) re-crystallized limestones, the Bilecik-Vezirhan (Bithynia) tectonic breccias, the Assos (Behramkale) andesites, the Çanakkale-Kestanbol (Troad) and the Bergama-Kozak (Pergamon) granites, the İzmir-Seferihisar (Teos) and the Afyon-Iscehisar (Docimention) brecciated marbles, the Denizli (Hierapolis) alabasters, and the Muğla-Milas (Mylasos) marbles.

Today, as a result of contemporary museology mentality, many museums worldwide have divisions for exhibition antique natural stone collections including Turkish antique natural stones, which used for architectural buildings during the Roman Empire's period. In European countries such as Italy, England, Germany, Austria and Switzerland, especially natural history, capital, archaeology museums and geology, architecture and archaeology departments of some universities have special divisions for antique natural stone collections from Roman Empire's period. These collections are visited by architects, restorers, conservators, art historians, archaeologists and engineers, as well as different profession groups who gain information about their types, quarry sites and utilization areas.

In this presentation, some examples are presented from museums worldwide, which have Turkish antique natural stones collections used in architecture buildings of Roman Empire's period and some suggestions are made for possible establishment of such facilities in Turkey.

Keywords: *The Roman Empire, Turkey, architectural buildings, antique natural stone collections, museums*